

Yttrande från Folkhögskolornas studeranderättsliga råd

Bakgrund

En före detta deltagare vid Brunnsvik folkhögskola har den 10 april 2025 inkommit med en anmälan till Folkhögskolornas studeranderättsliga råd (FSR) angående folkhögskolans beslut om avskiljande samt hantering av klagomål. Anmälaren var först i kontakt med FSR:s tjänsteperson mellan december 2023 och april 2024 men inkom inte med någon anmälan då.

Anmälares redogörelse

Anmälaren har enligt Brunnsviks folkhögskola blivit avskild från sina studier på grund av ohälsa och samarbetssvårigheter. Anmälaren menar att beslutet om avskiljande kom utan föregående varning och att hen inte fått möjlighet att beskriva sin bild. Anmälaren har efterfrågat dokumentation och tydliga förklaringar till beslutet om avskiljande från skolan, men upplever att dessa inte har tillhandahållits. Hen framhåller att studierna hade gått bra och att hen fått bra feedback under de två första åren på Brunnsviks folkhögskola. Beslutet om avskiljande upplevdes därför som orättvist och djupt ingripande. Hen har också under sin tid på skolan anmält mobbning och kränkningar till skolans rektor men känner sig inte lyssnad på.

Anmälaren har bestridit skolans beslut till styrelsen, och fått till svar att styrelsen står bakom rektors beslut.

Folkhögskolans redogörelse

Brunnsviks folkhögskola anger att de under hösten 2023 hanterat en rad klagomål från anmälaren som upplevde obehag i sitt bemötande från flera av skolans personal. Klagomålen togs enligt skolan på stort allvar och personalgruppen arbetade kontinuerligt med ärendet genom interna möten, samtal med berörd personal och direktkontakt med anmälaren. Skolan erbjöd stöd i form av samtal med kurator och även en psykologtid. Kommunikation skedde både genom möten, ofta med flera personer närvarande för att skydda alla parter, och via e-post.

Klagomålen från anmälaren riktades mot flera personalmedlemmar. Många av händelserna som beskrevs låg långt tillbaka i tiden och var svåra att utreda. Skolan fann dessa uppgifter svårbedömda, men beslutade ändå att sära på läraren och anmälaren i schemat.

Parallellt med att anklagelserna blev allvarigare försämrades anmälarens psykiska hälsa, något som hen själv kopplade samman med sin upplevelse av skolmiljön. Hen uttryckte upprepade gånger att hen mårde dåligt. Skolan bedömde att det skulle vara oansvarigt att inte väga in anmälarens psykiska ohälsa i bedömningen av ärendet.

Skolan uppger att de gjorde sitt bästa för att hantera situationen men erkänner att det funnits brister i dokumentation och protokollföring, delvis på grund av bristande rutiner och oerfarenhet av denna typ av ärenden. Skolan hade också kontakt med FSR:s tjänsteperson och därefter har åtgärder vidtagits för att förbättra arbetssätten.

Till slut ansåg skolan att en fortsatt skolgång inte var möjlig, vare sig för anmälarens välmående eller för arbetsmiljön i stort, vilket ledde till beslutet om avskiljande.

Anmälarens synpunkter på skolans underlag

Anmälarens kommentarer på folkhögskolans redovisning upprepar i stort det som hen framfört i samband med anmälan. Innehållet i dokumentet tillför inte heller i sak något till ärendet utan upprepar i mer detalj de invändningar som inkommit i anmälan.

- Anmälaren framhåller återkommande att hen inte fick någon återkoppling efter att ha framfört klagomål. Hen menar också att skolledningen misstolkat och förvanskat hens synpunkter.
- Hen upplevde möten med skolpersonal som ensidiga och otrygga.
- En genomgående kritik är att skolan brustit i respekten för hen som individ och deltagare. Hen påpekar att skolan säger sig vilja "söka samsyn" och visa respekt men att detta inte efterlevdes i praktiken.

Folkhögskolans studeranderätt

Brunnsvik folkhögskolas studeranderätt beskriver deltagarens rättigheter och skyldigheter under studietiden.

Enligt studeranderätten kan beslut om avslut, avstängning eller avbrott från studier fattas av rektor eller biträdande rektor. Beslut om avstängning meddelas skriftligen med möjlighet till överklagan till skolans styrelse för en oberoende bedömning samt därefter till FSR. Grunder för åtgärder inkluderar bland annat hög frånvaro, uteblivna studieresultat, obetalda avgifter, kränkande beteende, droganvändning, hot, stölder och upprepat fusk.

Åtgärderna delas upp i avslut (permanent, efter samtal och varning), avstängning (tillfällig) och avbrott (permanent på grund av allvarlig händelse). En handlingsplan

följs där studerande först får skriftlig varning och upprättar avtal om förbättring. Vid grova eller upprepade överträdelser kan rektorn besluta om avstängning eller avbrott. Beslut kan överklagas skriftligt till skolans styrelse. Alla ärenden dokumenteras och följs upp. Brottsliga handlingar polisanmäls.

Klagomålshantering är också en del av anmälan men rutiner för detta finns inte med i Brunnsviks folkhögskolas studeranderätt.

Bedömning

FSR ska i första hand bedöma hur ärendet har hanterats utifrån Brunnsvik folkhögskolas studeranderätt. Därutöver kommer FSR lämna övriga synpunkter på folkhögskolans hantering av ärendet och det studeranderättsliga regelverket i relevanta delar.

Hantering av ärendet

Anmälan avser i första hand avskiljandet och hanteringen i samband med detta, och i anmälan framförs även kritik mot hanteringen av klagomål.

I normalfallet behandlar inte FSR anmälningar som inkommer mer än ett år efter att utbildningen har avslutats. I detta fall blev anmälaren avskild den 13 november 2023 och anmälan kom till FSR i april 2025. Anmälaren har dock varit i återkommande kontakt med FSR från december 2023 fram till att en formell anmälan gjordes. FSR bedömer att det i detta ärende föreligger särskilda skäl som motiverar att ärendet behandlas.

I det aktuella ärendet har det inte framkommit information som visar att det fanns stöd i Brunnsvik folkhögskolas studeranderättsliga regelverk för att vidta disciplinär åtgärd mot anmälaren. FSR har inte fått ta del av någon utredning eller annan dokumentation som konstaterar att anmälaren hade agerat enligt något av de skäl för disciplinära åtgärder som anges i regelverket.

Brunnsvik folkhögskolas studeranderättsliga regelverk anger deltagarnas rättigheter och skyldigheter under studietiden. Där framgår det att beslut om avslut, avstängning eller avbrott från studier får fattas av rektor eller biträdande rektor, och att sådana beslut ska föregås av tydlig kommunikation, dokumentation samt möjligheter till överklagande.

Enligt Brunnsviks studeranderätt ska deltagaren vid disciplinära åtgärder först få en skriftlig varning och möjlighet att förbättra sin situation genom en handlingsplan. FSR konstaterar att dokumentation saknas som visar att en sådan varning har delgivits deltagaren innan avskiljningen. Tydlig kommunikation vid disciplinära åtgärder är viktigt, för rättssäkerheten och deltagarens möjlighet att förstå varför en disciplinär åtgärd vidtas mot hen. Detta är något som FSR återkommande poängterar.

Att någon varning inte har dokumenterats av Brunnsviks folkhögskolan och att det inte enkelt går att följa ärendets händelseförlopp i efterhand är därför problematiskt.

Deltagare har enligt folkhögskolans studeranderätt möjlighet att överklaga beslut till skolans styrelse, som i sin tur ska göra en oberoende bedömning av ärendet. I det här fallet konstaterar FSR att skolans styrelse inte har prövat ärendet självständigt utan i stället godtagit rektorns och lärarnas bedömningar. Detta strider mot principen om att styrelsen ska utgöra en oberoende instans vid överklagande, vilket är en viktig del av det studeranderättsliga skyddet.

FSR kan inte bedöma om Brunnsviks folkhögskola har följt sina egna rutiner för klagomålshantering då dessa inte finns beskrivna i studeranderätten, eller har gjorts tillgängliga för FSR under utredningen av ärendet. FSR ser positivt på att Brunnsvik folkhögskola beskriver hur de har försökt skapa goda förutsättningar för deltagaren i processen men samtidigt så skiljer sig anmälares och skolans versioner av händelseförloppet åt.

Sammanfattningsvis bedömer FSR att hanteringen av ärendet inte uppfyller kraven i det studeranderättsliga regelverket, vad gäller varning, dokumentation, kommunikation och oberoende överprövning. FSR noterar att Brunnsvik folkhögskola redan har arbetat med och reviderat sin studeranderättsliga standard men det finns ytterligare justeringar som bör göras.

Folkhögskolans studeranderättsliga ordning

FSR noterar att skolan inte använder begreppet avskiljande då deltagaren relation till skolan upphör permanent. Istället används avbrott, vilket snarare är ett samlingsnamn för när deltagare av olika skäl på eget initiativ avslutar sina studier i förtid.

Efter samtal med FSR har folkhögskolan meddelat att de har reviderat vissa rutiner i sin studeranderätt. Folkhögskolan har inte på eget initiativ tillhandahållit den studeranderätt som gällde vid tiden för avskiljandet, vilket har medfört att FSR inte fått tillgång till den version som var giltig hösten 2023 förrän sent i utredningsprocessen. Vid en genomläsning är det dock inte uppenbart vad som har ändrats i dokumentet. Den aktuella versionen av folkhögskolans studeranderätt finns tillgänglig på skolans hemsida.

FSR noterar särskilt att folkhögskolan inte har svarat på förfrågningar från FSR eller tillhandahållit efterfrågad dokumentation på ett sätt som kan förväntas. Detta har försvårat och fördröjt utredningen av ärendet. Brunnsviks folkhögskola kan inte undgå kritik för detta.

Rekommendationer

Utifrån den inkomna informationen rekommenderar Folkhögskolornas studeranderättsliga råd Brunnsvik folkhögskola att:

- kvalitetssäkra rutinerna för dokumentation i samband med deltagarsamtal och deltagarärende,
- tydliggöra rutiner för avskiljande och andra disciplinära åtgärder, inklusive förtydligande av begreppen om avskiljande respektive avstängning,
- tydliggöra i sin information till deltagare hur klagomål hanteras,
- i kommande deltagarärende tidigt erbjuda deltagaren stöd, vid samtal med ledning, genom studerandeskyddsombud, kurator eller annan person på skolan som deltagaren har tillit till,
- i det fall det saknas studerandeskyddsombud vid skolan underlätta rekryteringen för sådan och tillse att den personen får lämplig utbildning för uppdraget,
- att ta fram en handlägningsordning för styrelsens hantering av överklaganden som säkerställer en objektiv prövning av sådana ärenden.

Detta yttrande har beslutats av Christian Edling (ordförande), Daniel Lakso-Tesak (RIO), Nanna Nilsson (SKR) samt Matilda Eklund och Celine Henrikson (studeranderepresentanter). Föredragande har varit Annika Jansson (Folkbildningsrådet).

För Folkhögskolornas studeranderättsliga råd

Christian Edling

Annika Jansson